

Zestiende Internationale Taalkunde-Olympiade

Praag (Tsjechië), 26–30 juli 2018

Opgaven van de individuele wedstrijd

Regels voor het opschrijven van antwoorden

Schrijf de opgaven niet over. Schrijf de oplossing van elke opgave op een apart vel (of vellen) papier. Zet op elk vel het nummer van de opgave, je plaatsnummer en je achternaam. Dit om ervoor te zorgen dat je werk op de juiste manier wordt nagekeken.

Beargumenteer je antwoorden goed. Ook een geheel correct antwoord levert minder punten op als het niet wordt uitgelegd.

Opgave Nr 1 (20 punten). Gegeven zijn enkele woorden in het Creek met daarnaast hun vertalingen in het Nederlands. Het teken [˘] geeft klemtoon aan:

[cokó]	<i>huis</i>	[imahícíta]	<i>staren naar</i>
[cá:lo]	<i>forel</i>	[inkosapítá]	<i>smeken</i>
[sókca]	<i>zak</i>	[tapassó:la]	<i>hooiwagen (spin)</i>
[wa:kocí]	<i>kalf</i>	[akkopánka]	<i>spel</i>
[pocóswa]	<i>bijl</i>	[cokpilâ:pilá]	<i>whippoorwill (vogel)</i>
[famí:ca]	<i>meloen</i>	[tokna:photí]	<i>portemonnee</i>
[yanása]	<i>bizon</i>	[co:kakíːtá]	<i>(het) leren</i>
[iyanawá]	<i>zijn/haar wang</i>	[ʔafotaháya]	<i>pompoen</i>
[hî:spákwa]	<i>roodborst</i>	[itiwanayipíta]	<i>elkaar vastknopen</i>
[aklowahí:]	<i>modder</i>	[ipahankatíta]	<i>ons (mee)tellen</i>
		[pokkoʔakkoakkopankacóko]	<i>basketbalzaal</i>

Markeer de klemtoon:

[ifa]	<i>hond</i>	[ifoci]	<i>puppy</i>
[nâ:naki]	<i>dingen</i>	[sâ:sakwa]	<i>gans</i>
[aktopa]	<i>brug</i>	[hoktaki]	<i>vrouwen</i>
[wanayita]	<i>vastknopen</i>	[awanayita]	<i>aan ... vastknopen</i>
[isiskitoci]	<i>glaasje (om uit te drinken)</i>	[a:tamihoma]	<i>motorkap</i>
[honanta:ki]	<i>mannen</i>	[ilitohtaʔita]	<i>de benen over elkaar doen</i>

⚠ Het Creek (Muskogee) behoort tot de Muskogi-taalfamilie. Het wordt door ongeveer 4 500 mensen gesproken in de staat Oklahoma in de VS.

[ʔ] is een medeklinker. Het teken [˘] geeft een dalende toon aan. Het teken [:] geeft aan dat de voorafgaande klinker lang is. —Aleksejs Peguševs

Opgave Nr 2 (20 punten). Gegeven zijn enkele zinnen in het Hakhun met daarnaast hun vertalingen in het Nederlands:

1. **ŋa ka kɣ ne** — *Ga ik?*
2. **nɣ ʒip tuʔ ne** — *Sliep jij?*
3. **ŋabə ati lapk^hi tɣʔ ne** — *Zag ik hem?*
4. **nirum kəmə nuʔrum c^ham ki ne** — *Kennen wij jullie?*
5. **nɣbə ŋa lapk^hi rɣ ne** — *Zie jij mij?*
6. **tarum kəmə nɣ lan t^hu ne** — *Sloegen zij jou?*
7. **nuʔrum kəmə ati lapk^hi kan ne** — *Zien jullie hem?*
8. **nɣbə ati c^ham tuʔ ne** — *Kende jij hem?*
9. **tarum kəmə nirum lapk^hi ri ne** — *Zien zij ons?*
10. **ati kəmə ŋa lapk^hi t^hɣ ne** — *Zag hij mij?*

(a) Vertaal naar het Nederlands:

1. **nɣ ʒip ku ne**
2. **ati kəmə nirum lapk^hi t^hi ne**
3. **tarum kəmə nuʔrum c^ham ran ne**
4. **nirum kəmə tarum lan ki ne**
5. **nirum kəmə nɣ c^ham tiʔ ne**
6. **nirum ka tiʔ ne**

(b) Vertaal naar het Hakhun:

7. *Sloeg ik jou?*
8. *Zagen zij mij?*
9. *Kent hij jou?*
10. *Slapen jullie?*

△ Het Hakhun behoort tot de Sal-tak van de Sino-Tibetaanse taalfamilie. Het wordt door ongeveer 10 000 mensen gesproken in het uiterste oosten van India en in de nevenliggende regio's van Myanmar.

ə en ɣ zijn klinkers. c^h, k^h, ŋ, t^h, ʒ en ʔ zijn medeklinkers.

—Pjotr Arkadiev

Opgave Nr 3 (20 punten). Hier zijn enkele woorden in het Terena en twee grammaticale vormen (1e persoon ev., *mijn ... of ik ...* ; 2e persoon ev., *jouw ... of jij ...*) met daarnaast hun vertalingen in het Nederlands. Sommige vormen zijn weggelaten.

1e persoon ev.	2e persoon ev.		1e persoon ev.	2e persoon ev.	
îmam	îme	<i>man (echtgenoot)</i>	enjóvi	yexóvi	<i>oudere</i>
mbîho ₁	<i>weggaan</i>	noínjoa ₈	<i>het in het oog krijgen</i>
yónom	yéno	<i>lopen</i>	vanénjo ₉	<i>kopen</i>
mbôro	peôro	<i>broek</i>	mbepékéna	pipíkina	<i>trommel</i>
ndûti	tiûti	<i>hoofd</i>	ongóvo	yokóvo	<i>maag, ziel</i>
âyom	yâyo	<i>broer van een vrouw</i>	rembéno	ripíno	<i>overhemd</i>
..... ₂	pîyo	<i>dier</i>	nje'éxa	xi'íxa	<i>zoon/dochter</i>
yênom ₃	<i>vrouw (echtgenote)</i>	ivándako	ivétako	<i>(gaan) zitten</i>
mbûyu	piûyu	<i>knie</i>	mbirítauna	piríteuna	<i>mes</i>
njúpa	xiûpa	<i>maniok</i>	mómindi ₁₀	<i>moe zijn</i>
..... ₄	yêno	<i>moeder</i>	njovó'i	xevó'i	<i>hoed</i>
nênem	nîni	<i>tong</i>	ngónokoa	kénokoa	<i>het nodig hebben</i>
mbâho	peâho	<i>mond</i>	ínzikaxovoku ₁₁	<i>school</i>
ndâki	teâki	<i>arm</i> ₁₂	yôxu	<i>grootvader</i>
vô'um	veô'u	<i>hand</i>	íningone	ínikene	<i>vriend</i>
ngásaxo ₅	<i>het koud hebben</i>	vandékéna	vetékéna	<i>kano</i>
njérene ₆	<i>zijde, kant</i>	óvongu	yóvoku	<i>huis</i>
mônzi	meôhi	<i>speelgoed</i> ₁₃	níwo	<i>neef</i>
ndôko ₇	<i>achterhoofd</i>	ánzarana ₁₄	<i>schoffel</i>
ímbovo	ípevo	<i>kleding</i>	nzapátuna	hepátuna	<i>schoen</i>

(a) Vul de lege plekken in.

(b) Sommige woorden in het Terena zijn geleend uit het Portugees, de nationale taal van Brazilië. Een voorbeeld hiervan is het hierboven gegeven woord 'schoen' (← Portugees *sapato*). Soms gedragen leenwoorden uit het Portugees zich op een afwijkende manier in het Terena.

1e persoon ev.	2e persoon ev.	
lámбина	leápina	<i>potlood (← Portugees <i>lápiz</i>)</i>
	leátana	<i>blik (← Portugees <i>lata</i>)</i>
	keápana	<i>mantel (← Portugees <i>capa</i>)</i>

1. Op welke manier onderscheiden deze woorden zich van woorden die oorspronkelijk uit het Terena komen?

2. Vertaal naar het Terena: *mijn blik, mijn mantel*.

⚠ Het Terena behoort tot de Bolivia-Paraná-tak van de Arawak-taalfamilie. Het wordt door ongeveer 15 000 mensen gesproken in Brazilië.

' is een medeklinker (de zogenaamde glottisslag). **x** = *sj* in *sjerp*. **y** = *j* in *jas*. **nj** = *ng* in *ingenieur*. **m** aan het eind van een woord geeft aan dat het hele woord nasaal wordt uitgesproken. Het teken ^ geeft aan dat de klinker langer en met een dalende toonhoogte wordt uitgesproken. Het teken ´ geeft aan dat de volgende medeklinker langer wordt uitgesproken.

—André Nikulin

Opgave Nr 4 (20 punten). Gegeven zijn enkele woordgroepen in het Berg-Arapesh met daarnaast hun vertalingen in het Nederlands:

1. biaruh atuh araruh	3 stammen suikerriet
2. nybat biabys juhurubys	6 eieren
3. anowip biabys bøbys	8 betelnoten
4. biogu nybat atuh araruh	9 stammen suikerriet
5. anowip biagas atugas atug baigas	10 bladen sagoschors
6. biogu atut atub juhurubys	13 eieren
7. wiwis atug baigas	13 bladen sagoschors
8. wiwis biabys bøbys	14 betelnoten
9. biogu atugu biogu biaruh atuh araruh	23 stammen suikerriet
10. araman biabys bøbys	26 betelnoten
11. anowip biabys juhurubys	26 eieren

(a) Een taalkundige die deze gegevens had bestudeerd, dacht eerst dat in drie van deze voorbeelden het woord X ontbrak. Echter, na de taal verder te hebben onderzocht kwam de taalkundige erachter dat er geen woorden ontbreken, omdat het woord X meestal niet wordt uitgesproken/geschreven maar uit de context wordt begrepen. Wat is het woord X ? In welke drie voorbeelden ontbrak dit woord volgens de taalkundige? Hoe wordt het uit de context begrepen?

(b) Vertaal naar het Nederlands:

12. **biabys atub bøbys**
13. **atub juhurub**
14. **nybat atuh araruh**
15. **biagas atugas biagas baigas**
16. **wiwis baigas**

(c) Vertaal naar het Berg-Arapesh:

17. 4 betelnoten
18. 11 eieren
19. 20 eieren
20. 25 bladen sagoschors

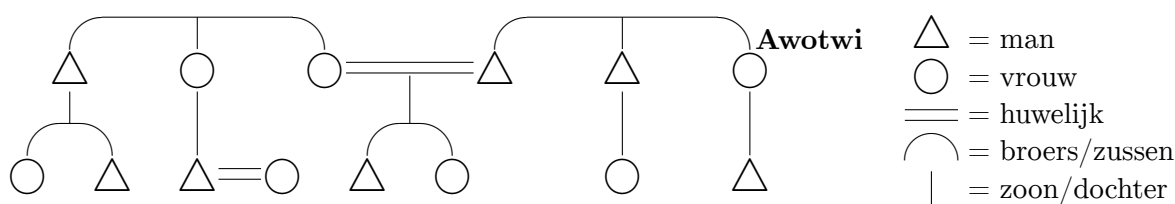
△ Het Berg-Arapesh (Bukiyip) behoort tot de Torricelli-taalfamilie. Het wordt door ongeveer 15 000 mensen gesproken in Papoea-Nieuw-Guinea.

Betelnoten zijn in wezen de zaden van een bepaald soort palmboom.

—*Aleksejs Peguševs*

Opgave Nr 5 (20 punten). Hieronder stellen drie Akan-mannen die uit dezelfde familie komen, zichzelf en enkele familieleden voor (zie de stamboom):

1. **Yɛfrɛ me Enu. Yɛfrɛ me banom Thema ne Yaw ne Ama. Yɛfrɛ me yere Kunto. Yɛfrɛ me nuanom Awotwi ne Nsia. Yɛfrɛ me wɔfaase Berko.**
2. **Yɛfrɛ me Kofi. Yɛfrɛ me nua Esi. Yɛfrɛ me agya Ofori. Yɛfrɛ me sewaanom Dubaku ne Kunto. Yɛfrɛ me sewaabanom Yaw ne Ama ne Kobina.**
3. **Yɛfrɛ me Kobina. Yɛfrɛ me ɛnanom Dubaku ne Kunto. Yɛfrɛ me nuanom Yaw ne Ama. Yɛfrɛ me wɔfa Ofori. Yɛfrɛ me yere Efua.**

(a) Voorzie de stamboom van namen.

(b) Hier zijn nog enkele uitspraken van twee andere mannen uit diezelfde familie:

1. **Yɛfrɛ me Yaw. Yɛfrɛ me ɛnanom _____ . Yɛfrɛ me _____ Nsia ne _____ . Yɛfrɛ me nuanom Thema ne _____ . Yɛfrɛ me _____ Awotwi. Yɛfrɛ me _____ Ofori. Yɛfrɛ me _____ Esi ne _____ . Yɛfrɛ me _____ Berko.**
2. **Yɛfrɛ me _____ . Yɛfrɛ me banom Kofi ne _____ . Yɛfrɛ me _____ Yaw ne _____ . Yɛfrɛ me _____ Kunto ne _____ .**

Vul de lege plekken in. (Op sommige plekken zul je meer dan één woord moeten invullen.)

⚠ Het Akan behoort tot de Kwa-groep van de Atlantische Congo-taalfamilie. Het wordt door ongeveer 8 000 000 mensen gesproken in Ghana. —*Ksenia Gilyarova*

Redactie: Samuel Ahmed, Bozhidar Bozhanov, Qitong Cao, Ivan Derzhanski (technisch redacteur), Hugh Dobbs, Dmitry Gerasimov, Ksenia Gilyarova, Stanislav Gurevich, Gabrijela Hladnik, Boris Iomdin, Tsuyoshi Kobayashi, Bruno L'Astorina, Tae Hun Lee, André Nikulin, Miina Norvik, Aleksejs Peguševs, Alexander Piperski, Maria Rubinstein (hoofdredacteur), Daniel Rucki, Artūrs Semņuks, Pavel Sofroniev, Milena Veneva.

Nederlandse tekst: Aleksei Nazarov.

Succes!